

2 ויאמר דוד לשלמה בנו אני יהיה עס לבני לבנות בית לשם יהוה אלהי: ויהי עלי דבר יהוה לאמר דם לרב שפכת ומלחמות גדלות עשית לא-תבנה בית לשמי כי דמים רבים שפכת ארצה לפני: הנה-בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה והניחותי לו מפל-אויביו מסביב כי שלמה יהיה שמו ושלוש ושקט אתן על-ישראל בימיו: הוא-יבנה בית לשמי והוא יהיה-לי לבן ואני-לו לאב והכינותי כסא מלכותו על-ישראל עד-עולם: עתה בני יהי יהוה עמך והצלחת ובנת בית יהוה אלהיך באשר דבר עליך: אך יתן-לך יהוה שכל ובינה ויצוץ על-ישראל ולשמור את-תורת יהוה אלהיך: אז תצליח אס-תשמוה לעשות את-החקים ואת-המשפטים אשר צוה יהוה את-משה על-ישראל חזק ואמץ אל-תירא ואל-תחת: והנה בעניי הכינותי לבית-יהוה זהב כפרים מאה-אלף וכסף אלף אלפים כפרים ולנחשת ולפרזל אין משקל כי לרב היה ועצים ואבנים הכינותי ועליהם תוסיף: ועמך לרב עשי מלאכה חצבים וחרשי אבן ועץ וכל-חכם בכל-מלאכה: לזהב לכסף ולנחשת ולפרזל אין מספר קום ועשה ויהי יהוה עמך:

172? האן אבני ד' ה'קט

3

שיר המעלות זכור-יהוה לדוד את כל-ענותו: אשר נשבע ליהוה נדר לאביר יעקב: אס-אבא באהל ביתי אס-אעלה על-ערש יצוע: אס-אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה: עד-אמצא מקום ליהוה משכנות לאביר יעקב: הנה-שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי-יער: נבואה למשכנותיו נשתחזה להדם רגליו: קומה יהוה למנוחתך אתה וארון עזך: כהניך ילבשו-צדק וחסידך ירגנו: בעבור דוד עבדך אל-תשב פני משיחך: נשבע-יהוה ולדוד אמת לא-ישוב ממנה מפרי בטןך אשית לכסא-לך: אס-ישמרו בניך ובריתי ועדתי זו אל-כדם גם-בניהם עדי-עד ישובו לכסא-לך: כי-בחר יהוה בציון אוה למושב לו: זאת-מנוחתי עדי-עד פה אשב כי אותיה: צידה ברך אברך אבינוה אשביע לחם: וכהניה אלפיש ישע וחסידיה רגן ירגנו: שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי: אויביו אלפיש בשת ועליו יצין נדו:

172? האן אבני ד' ה'קט

6

ו זאת התשובה שהשיב השם יתברך לדוד [בשמואל (ב, ז, ח)]: "אני לקחתיך מן הנה מאחר הצאן (להיות נגיד על ישראל, פסוק ט... ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ)". ולפיכך, אם תבנה הבית, יאמרו שזה לחזק ממלכתך ולהגדיל שמך בשם קדוש מקיים הדת, ולא לשם שמים²². אכן (פסוק יב) "זרעך אחריך... והכינותי את ממלכתו (פסוק יג) הוא יבנה בית לשמי" — ויאמרו כולם שהוא לשם שמים, דלהחזיק²³ המשרה בידו אינו צריך,

ויהי כי-ישב המלך המלך בביתו ויהוה הניח מסביב מפל-אויביו: ויאמר המלך אל-נתן הנביא ראה נא כי וישב בבית ארזים וארון האלהים ישב בתוך היריעה: אמר נתן אל-המלך כל אשר פלכבך לך עשה כי יהוה עמך: ויהי פלולה ההוא ויהי ר-יהוה אל-נתן לאמר: לך ואמרת אל-עבדי אל-דוד אמר יהוה האתה תבנה-לי בית לשבתי: כי לא ישבתו בית למיזם העלתי את-בני ישראל ממערים ועד היום הזה והיה מתהלך באהל ובמשכן: בכל אשר-התהלכתי בכל-ישראל הדבר דברתי את-אחד שבטי ישראל אשר יתי לרעות את-עמי את-ישראל לאמר למה לא-בניתם בית ארזים: ועתה פה-תאמר לעבדי לדוד פה אמר יהוה באות אני לקחתיך מן-הנהוה מאחר הצאן להיות נגיד על-מי על-ישראל: ואהיה עמך בכל אשר הלכת ואכרתה ת-פל-איביך מפניך ועשתי לך שם גדול כשם הגדלים שר בארץ: ושמתי מקום לעמי לישראל ונטעתיו ושכן חתיו ולא ירצו עוד ולא-יסיפו בני-עולה לענותו כאשר ראשונה: ולמן-היום אשר צויתי שפטים על-עמי ישראל הניחותי לך מפל-אויבך והגיד לך יהוה כי-בית יעשה-לך זה: כי ימלאו ימך ושכבת את-אבתיך והקימתי את-עך אחריך אשר יצא ממועיד והכינתי את-ממלכתו: הוא בנה-בית לשמי וכננתי את-כסא ממלכתו עד-עולם: אני והיה-לו לאב והוא יהיה-לי לבן אשר בהעותו והכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם: וחסדי לא-יסור ממנו כאשר הסדתי מעם שאול אשר הסדתי מלפניך: ונאמן ביתך וממלכתך עד-עולם לפניך כסאך יהיה נכון עד-עולם: בכל הדברים האלה וככל החזיון הזה פן דבר נתן אל-דוד:

172? האן אבני ד' ה'קט

4

אמר דוד לפני הקדוש ב"ה רבונו של עולם, שמעתי בני אדם שהיו אומרים, מתי ימות וכן זה ויבא שלמה בנו, ויבנה את בית הבחירה ונעלה לרגל, ושמחתי, אמר לו הקדוש ב"ה «טוב יום בחצריך מאלף» (תהלים פד, יא) טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה מאלף עולות שעתיך שלמה בנך להקריב לפני מדרש שוח"ס קכב, א

5

כל מי שהיה מבקש לקלל את דוד, מה היה עושה, היה אומר לו, טוב שיבנה הבית, כלומר, שאין אתה בונה, אמר לו הקדוש ב"ה, חייך, שעה אחת מחייך אין אני מחסר דבר" ה' ג

7

(מ) דם לרוב שפכת... זה לא שצאנו שאמר לו השם אבל דוד אסר כן בלבו כי מפני זה נקטתי השם לבנות הבית, או נתן השם אבר לו כן ואעפ"י שלא נכתב בספר שמואל נמצא בפסוק רבים כמרותאסרו בשלחת אנשים, ובאסרו רבים לרוב שפכת ארצה כי-דם נקיים היה בדרים אשר שפך, כמו דם שפכת חת לפני, גם בדרים הכהנים היה הוא הסכה כבו מן הסיבותי בכל נפש בית אבך, גם בדרים הגוים אשר שפכו ואתם שלא היו בני מלחמה אפשר שהיו בהם אנשים חסידים וחסידים אעפ"י כן לא נענש עליהם כי כוונתו לבלות ולשחוק לא יחיה איש ואשח, אבל לכן שנודתו לו שפכות דמים לרוב מנוי מלכות בית המקדש שהוא לשלום הלכות

22 המשרה בידו אינו צריך,

9
 קְדוֹשׁ הַקְּדוֹשִׁים, דְּבִקּוֹ שְׁעָרִים, וְהָיָה בְּיָמֵינוּ וְלֹא נִבְנוּתָהּ. אָמַר שְׁלֹמֹה עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע רִגְמוֹת וְלֹא נִבְנוּתָהּ. פֶּתַח וְאָמַר: "שָׂאוּ שְׁעָרֵימָה רְאִישֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַקְּבוֹד" 4 - רָצוּ אֲתָרְיוֹ לְקַלְעוֹ, אָמַר: "מִי זֶה מֶלֶךְ הַקְּבוֹד" 5 אָמַר לָהֶם: "וְגַם עֲזוּ וְגִבּוֹר" 15!
 חֲזַר וְאָמַר: "שָׂאוּ שְׁעָרֵימָה רְאִישֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַקְּבוֹד" 6 - "מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַקְּבוֹד" 7 - "וְגַם צָבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַקְּבוֹד סֵלֶה" 8 - "וְלֹא נִבְנוּתָהּ; פֶּתַח שְׁעָרֵימָה: "וְגַם אֱלֹהִים, אֲלֵת־שָׁב פְּגִי מְשִׁיחָהּ, וְקָרָה לְחֶסֶדִי דָוִד עֲבָדְךָ" 9 - "מִיָּד נִבְנוּתָהּ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִהְפְּכוּ פְּגִי כָל־שׁוֹנְאֵי דָוִד כְּשׁוֹלֵי קִדְרָה וְיָדְעוּ כָל־הָעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְחַל לוֹ הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עַל אוֹתוֹ עָוֹן (שַׁבַּת ל.).

8
 וְרַשִׁי חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוֹמְמֶךָ יְהוָה כִּי דָלִיתִי וְלֹא־לִי חַת אֵיבֵי לִי: יְהוָה אֱלֹהֵי שְׁעָרֵי אֵלֶיךָ וְתִרְפָּאֵנִי: יְהוָה לֵב מוֹדֵ־שְׂאוֹל נַפְשִׁי חֲיִיתִנִּי מִיּוֹרְדֵי־בָּרִד: וּמְרוֹן לִיהוָה יָדוֹ וְהוֹדוֹ לִזְכֹּר קִדְשׁוֹ:
 1568

10
 בר התבאר לך כי העולם הזה אין ראוי שיהיה העולם אחד, עד זמן המלך המשיח ואז א ישא גוי אל גוי חרב ויהיה העולם אחד בלא יום חלוק ופירוד. ומפני כך ישראל אומה יחידה, ודם ביאת המשיח היתה מחולקת לשתיים שבט הודה ועשרת השבטים לבד ומלך לכל אר"א, ועם זראוי לאומה היחידה תאחדות ולא תחלוק, עם זל זה מפני שאין עוה"ז מסוגל לאחדות גמור זיה לישראל תלוק המלכות, ולא היה מלך אחד יק בימי דוד מפני שדומה היה מלכותו לזמן מלך המשיח:

11

דוד היה מצטער לבנות בית המקדש, אמר לו נתן הנביא, אלולי שעלה במחשבה בלבו של הקדוש ב"ה שתבנה לו בית, אף בלבד לא היה עולה, אלא אף על פי ששלמה בנך בונה אותו, על שמך נקרא, וראוי היה דוד לבנותו, אלא שבא נתן הנביא ואמר "דם לרב שפכת" (דהי"א כב ח) כיון ששמע דוד כן נתיירא ואמר, הרי נפסלתי לבנות בית המקדש, אמר לו הקדוש ב"ה, אל תירא דוד, חייך, כל הדמים ששפכת הם לפני כצבי ואיל, אמר לפניו אם כן, למה איני בונה אותו? אמר לו הקדוש ב"ה, אם אתה בונה אותו, הרי הוא קיים ועומד ואינו חרב לעולם, אמר לפניו והרי הוא יפה, אמר לו הקדוש ב"ה גלוי וידוע לפני שעתידין ישראל לחטוא, ואני מפיג בו חמתו ומחריבו, וישראל ניצולין משח"ט סבד

12
 רבי חייא חייא לסוּרָא דהוּא קָאֵר בצמרא רעשרים וחשעה *שקל קלא פתק ביה אמר לאורחא בעינן לקדושי כן ואת קיימח הכא זיל איכסי *אל רבי לר' חייא זיל לעין סב וקדשיה לירחא ושלא לי סימנא דוד מלך ישראל דז וקיס

דוד מלך ישראל - נמשל
 סלנסט טנאחזל כו (תהלים סט) כסאו
 בקמט גגרי סירת יסן שולם :

הרמב"ם כה
 ז' ה' י'

14

[כז] וזהו תכלית המתקת היצר על זדי תכלין דתורה. ובסוטה [ט סע"א] דמשה ודוד לא שלטו שונאים כמעשה ידיהם³⁰, כי הם המתחילים בעקירת היצר לגמרי מלב, דעל ידי זה הוא החרות ממלכיות גם כן, דשאר שבעיטה ושעבוד מלכיות הא כהא תליין. ואע"פ שלא הגיע הזמן שיהיה בפעל כן בכל ישראל, מכל מקום מעשה ידיהם וההתחלה שלהם לא נתבטל כלל רק נגנו, ולעתיד יתגלה דלא אבד סברן ובטל סיכויון, רק הם קיימין לעולמי עד. והמשכן הוא קדושת שכינתו יתברך באוהל ארעי היה על ידי משה רבנו ע"ה שהיה במדבר, דעדיין לא היה לו קביעות מקום. ודוד המלך ע"ה הוא שהתחיל בבנין בית המקדש, ואע"פ שלא נבנה על ידו, מכל מקום הוא היה המתחיל על ידי השתוקקתו וחשקו והכנתו והכל לו, גם קנה המקום, וקדושת המקום קידשה לעתיד, לעתיד לבוא וקיים לעד, ועל פי ציויו לשלמה המלך ע"ה נבנה. ולפיכך השערים, היינו פתח הכניסה לקדושת המקדש הם מעשה ידיו דוד. וזה טבע בארץ ונגנו להיות קיים לעד, ולא יוכלו אויבים לשלוג בהם ולהוציאם לחולין כלל, דמשבאו פריציני חיללוהו, לפי שדוד מלך ישראל חי וקיי וקדושתו קיימת ולא אבד סברו ובטל סיכויון רק שבעולם הזה הוא בהעלם ובגניזה. ועל כן כשבא להכניס הארון לבית קדשי קדשיני דהארון רומז לקדושה זו דדוד המלך ע"ו ושאט"פ שיש עצי שטים כאמצע הם מצופי

13
 ועוד כי מלבד המנין היה עונש על העם מתחלת דבר כדכתיב ויוסף אף ה' לחרות ישראל ויסת את דוד בהם⁹⁵, וכתב שם רש"י לא ידעתי על מה, ואני אומר בדרך סברא⁹⁵ היה עונש על ישראל בהתאחר בנין בית הבחירה שהיה הארון הולך מאהל אל אהל⁹⁶ ור' בארץ⁹⁶, ואין השבטים מתעוררים לאמר נדרוש את ה' ונבנה הבית לשמו, כענין נאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה⁹⁷, עד שנתעורר דוד * לדבר מימים רבים ולזמן ארוך, נאמר ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מסביב מכל אויביו ויאמר המלך אל נתן נביא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלהים יושב בתוך היריעה⁹⁸, והנה דוד מנעו השם זבריך מפני שאמר כי דמים רבים שפכת ארצה לפני⁹⁹, ונתאחר עוד הבנין עד מלך למה ואלו היו ישראל הפצים בדבר ונתעוררו בו מתחלה היה נעשה בימי אחד מהשופטים ו בימי שאול או גם בימי דוד, כי אם שבטי ישראל היו מתעוררים בדבר לא היה הוא בונה אבל ישראל הם היו הבונים, אבל כאשר העם לא השגיחו ודוד הוא המשגיח והמתעורר הוא אשר הכין הכל, היתה הוא הבונה והוא איש משפט ומחזיק במדת הדין ולא הרכשה בבית הרחמים, ועל כן נתאחר הבנין כל ימי דוד בפשיעת ישראל, ועל כן היה הקצף עליהם על כן היה המקום אשר יבחר ה' לשום שמו שם² נודע בענשם ובמגפתם*, והכתוב ירמוז זל זה³, שנאמר כי לא ישבתי בבית למיום העלתי את בני ישראל הדבר דברתי את אחד שבטי אהיה מתהלך וגו' בכל אשר התהלכתי בכל בני ישראל הדבר דברתי את אחד שבטי שראל אשר צויתי לרעות את עמי את ישראל לאמר למה לא בניתם לי בית ארזים⁴, הרי אשים הכתוב כי השכינה מתהלכת בכל ישראל מאהל אל אהל וממשכן אל משכן ולא זיה אחד בכל שופטי ישראל הרועים אותם מתעורר בדבר, ואמר הכתוב עוד כי גם השם יחק מהם ולא דבר לאחד מכולם לבנות הבית רק עתה שנתעוררת הטיבות כי היה עם לבבך⁵, ואצוה עתה לבנותו על יד שלמה בנך שיהיה איש שלום⁹²

15
 דמים רבים שפכת. ובית הזה יקרא מנוחה לכן צריך איש מנוחה לבנותו:

קריא אונחא א כה